

NEW

Part-I 3 Tier

2017

SANSKRIT

(General)

PAPER—I

Full Marks : 90

Time : 3 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. यथेच्छं प्रश्नस्यैकस्योत्तरं प्रदेयम् — 10
ये कौन ँकटल प्रश्नेर उतुतर दलड-
- a) 'व्यसनलनल दुरन्तलनल'—व्याख्यलयतलम् ।
'व्यसनलनल दुरन्तलनल'—व्याख्या कर ।

(Turn Over)

- b) मनुसंहितामवलम्ब्य प्राचीनभारतीय युद्धनीतिः उपस्थाप्यताम् ।
मनुसंहिता अबलम्बने प्राचीनभारतीय युद्धनीति उपस्थापन कर ।

2. मप्रसङ्गमेकस्य व्याख्या कार्या —

7

प्रसङ्ग उल्लेखपूर्वक एकटिर व्याख्या कर—

- a) एकमेव दहत्यग्निंरं दुरुपसर्पिणम् ।
कुलं दहति राजाग्निः स पशुद्रव्यसञ्चयम् ॥
- b) एवं वृत्तस्य नृपतेः शिलोच्छेनापि जीवतः ।
विस्तीर्यते यशो लोके तैलविन्दुरिवाम्भसि ॥

3. यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् —

2×4

ये कोन चारुटि प्रश्नेर उतुतर दाओ —

- a) मनुसंहिताग्रन्थस्य रचयिता कः ? ग्रन्थस्यास्य सप्तमाध्यायस्य प्रतिपाद्यविषयः कः ?
मनुसंहिताग्रन्थेर रचयिता के ? এই গ্রন্থের সপ্তম অধ্যায়ের প্রতিপাদ্য বিষয় কি ?
- b) को नाम 'जाङ्गलदेशः' ?
'जाङ्गलदेश' कके बले ?
- c) दुर्ग कतिविधम् ? कानि च तानि ? तेषु कस्य श्रेष्ठत्वम् ?
दुर्ग कयप्रकार ७ कि कि ? तादेर मध्ये कोनटि श्रेष्ठ ?

d) को नाम ब्राह्मणब्रुवः ?

‘ब्राह्मणब्रुव’ कাকে बले ?

e) कः कथं राजानमसृजत् ?

के, केन राजाके सृष्टि करेछेन ?

f) कीदृशाः दूतः प्रशंसनीयः ?

कीरूप दूत प्रशंसार योग्ये ?

4. कश्चन प्रश्नः समाधेयः —

10

एकटि प्रश्नेर उत्तर दाओ -

a) ‘स्थितः पृथिव्या इव मानदण्डः’— कः मानदण्डरूपेण स्थितः ?

तस्य महात्म्यं कुमारसम्भवस्य प्रथमसर्गानुसारम् उपवर्णयताम् ।

‘स्थितः पृथिव्या इव मानदण्डः’—के मानदण्डरूपे वर्तमान छिल ? तौर

माहात्म्य कुमारसञ्जवेर प्रथम सर्ग अबलङ्घने वर्णना कर ।

b) कुमारसम्भवमवलम्ब्य कालिदासस्य रचनाशैली व्याख्यायताम् ।

‘कुमारसञ्जवम्’ अबलङ्घने कालिदासेर रचनाशैली व्याख्या कर ।

5. सप्रसङ्गं व्याख्यायताम् —

7

दिने दिने सा परिवर्द्धमाना

लब्धोदया चान्द्रमसीव लेखा ।

पुष्योप लावण्यमयाप्विशेषां

ज्योत्स्नान्तराणीव फलान्तराणि ॥

अथवा

यं सर्वशैलाः परिकल्प्य वत्सं

मेरौ स्थिते दोग्धरि दोहदक्षे ।

भास्वन्ति रत्नानि महौषधीश्च

पृथूपदिष्टां दुदुहर्धरित्रीम् ॥

6. यथेच्छं चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः —

2×4

যে কোন চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও -

a) कुमारसम्भवमहाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ? पाठ्यांशसर्गस्य नाम किम् ?
कुमारसम्भव महाकाव्ये कयटि सर्ग आछे ? पाठ्यांश सर्गटिर् नाम कि ?

b) 'भिन्दन्ति मन्दा गतिमश्वमुख्यः'—'अश्वमुख्यः इत्यनेन केपां बोधः'
कथं ते धीरगतिं न त्यक्तवन्तः ?

'भिन्दन्ति मन्दां गतिमश्वमुख्यः'—'अश्वमुख्यः' कादेर वना हयैछे ?
केन तारा धीरगति त्याग करेनि ?

c) सप्तर्षीणां नामानि उल्लिख्यन्ताम् ।

সপ্তর্ষীদের নাম উল্লেখ কর।

d) हिमालयः भारतवर्षस्य कस्मिन् दिशि अवस्थितः ? कथं 'देवात्मा'
इत्यनेन स विशेषितः ?

हिमालय भारतवर्षের কোন দিকে অবস্থিত ? দেবাত্মা কথার দ্বারা তিনি
কেন বিশেষিত ?

- e) हिमालयसुतायाः 'उमा, पार्वती' इति नामधेयत्वे किं बीजम् ?
हिमालय कन्यार उमा ओ पार्वती एही नामकरणेर कारुण कि ?
- f) कालिदासानुसारं यौवनस्वरूपम् अभिव्यक्तीक्रियताम् ?
कालिदास अनुसारे यौवनेर स्वरुप अभिव्यक्तु कर ।

7. यथेच्छं पञ्चानां रूपणि लिख्यन्ताम् —
ये कौन पाँचटिर शब्दरुप लेख —

1×5

- a) लता-शब्दस्य तृतीयैकवचनम् ।
b) गो-शब्दस्य षष्ठ्या बहुवचनम् ।
c) पितृ-शब्दस्य द्वितीयायाः बहुवचनम् ।
d) युष्मद्-शब्दस्य पञ्चम्याः बहुवचनम् ।
e) तद्-शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे प्रथमाया बहुवचनम् ।
f) नदी-शब्दस्य द्वितीयायाः बहुवचनम् ।
g) मातृ-शब्दस्य द्वितीयायाः बहुवचनम् ।
h) अस्मद्-शब्दस्य षष्ठ्या एकवचनम् ।

8. यथेच्छं पञ्चानां रूपणि लिख्यन्ताम् —
ये कौन पाँचटिर धातुरुप लेख —

1×5

- a) भू-धातोः लटि मध्यमपुरुषस्य द्विवचनम् ।
b) स्था-धातोः लृटि उत्तमपुरुषस्य एकवचनम् ।

- c) गम्-धातोः विधिलिङि मध्यपुरुषस्य बहुवचनम् ।
 d) दृश्-धातोः लृटि उत्तमपुरुषस्य बहुवचनम् ।
 e) कृ-धातोः लङि प्रथमपुरुषस्य द्विवचनम् ।
 f) शी-धातोः लटि प्रथमपुरुषस्य बहुवचनम् ।
 g) सेव्-धातोः लृटि उत्तमपुरुषस्य बहुवचनम् ।

9. यथेच्छं चतुष्टयस्य सन्धिविधानं क्रियताम् —

1×4

ये कौन चारटि र सन्धि कर -

पितः+रक्षः, नरः+अयम्, चित्+मयम्, शरत्+चन्द्रः, लते+एते,
 सु+आगतम् ।

10. a) यथेच्छं पदद्वयस्य व्यासवाक्येन सह समासनाम लिख्यताम् — 2×2

वासवाक्य सह ये कौन दुटि पदेर समास निर्णय कर -

i) परोक्षम् ii) भयविह्वलः iii) राजपुरुषः iv) वज्रमुष्टिः

b) रेखाङ्कितेषु यथेच्छं चतुष्टयस्य विभक्तिनिर्णयं कुरु —

1×4

रेखाङ्कित ये कौन चारटि पदेर विभक्ति निर्णय कर -

i) रामः सीतया सह वनं गच्छति ।

ii) शिशुः शय्यामधिशेते ।

iii) नगरं निकषा नदी ।

iv) अक्षैः दीव्यति ।

v) पुत्रेण सार्धमागतः पिता ।

vi) वणिक् विप्राय गां ददाति ।

vii) केशेषु चमरीं हन्ति ।

c) यथेच्छं चतुष्टयस्य सिद्धरूपं लिख्यताम् — 1×4
ये কোন চারটির সিদ্ধরূপ লেখ —

i) अधि—√शी+ल्यप्, ii) द्वार+ठक्, iii) √पच्+क्त,

iv) √भृ+क्वप्, v) गङ्गा+ठक् vi) मनुष्य+डीप् vii) व्यास्+इञ् ।

d) यथेच्छं चतुष्टयम् एकशब्देन प्रकाशयताम् — 1×4
ये কোন চারটি একথায় প্রকাশ কর —

i) तरूणां छाया । ii) पञ्च व षट् वा ।

iii) ग्रामस्य अर्थः । iv) आचार्यस्य पत्नी ।

v) प्रियं वदति या सा । vi) हिरण्यस्य विकारः ।

vii) नरस्य अपत्यम् ।

11. संस्कृतभाषया देवनागर्या च अनुवादः क्रियताम् — 10

সংস্কৃতভাষায় দেবনাগরী লিপিতে অনুবাদ কর -

একটি সুন্দর বাগান। বাগানে অনেক গাছ ও লতা আছে। গাছে ও লতায়

সুন্দর সুন্দর ফুল। সেখানে ভ্রমরের মধুর গুঞ্জন। কোকিলের কূজনে বসন্ত

নিত্য বিরাজিত।

This is a beautiful garden. There are many trees and creepers in that garden. Beautiful flowers are blooming in trees and creepers. Spring resides there alway with the coos of the cuckoos.

অথবা

পুরাকালে হিরণ্যধনু নামে এক নিষাদরাজা ছিলেন। তার পুত্র একলব্য অস্ত্রশিক্ষালাভের জন্য আচার্য দ্রোণের নিকট এসেছিলেন। কিন্তু নিষাদপুত্র জেনে দ্রোণ তাকে শিষ্যরূপে গ্রহণ করলেন না। তখন একলব্য একটি বনে প্রবেশপূর্বক দ্রোণাচার্যের মাটির মূর্তি প্রতিষ্ঠা করলেন।

In ancient time there was king of Nishadas, Hiranyadhanus by name. His son Ekalavya Came to Dronacharya to learn the use of missiles. Drona did not accept of him, as he knew him to be a son of Nisada. Then Ekalvaya entered into a forest where he set up a clay-made image of Drona.

—o—